

Dekabrın 13-də Park Inn otelinin Füzuli zalında İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzinin Avropada Təhlükəsizlik və  m kdaşlıq Təşkilatının (ATƏT) maliyyə dəstəyi ilə 11 iyun 2012-ci il tarixindən başlayaraq icra etdiyi “Torpaqların deqradasiyasının t  bii v  antropogen amillə ri: maarifl  ndirm  və ictimai n  zar  t” layihis nin yekunlarına həsr olunmuş D yirmi masa keçirilib. Tədbirdə öncə layihənin  laql ndiricisi Qalib Toğrul layihənin yekunları ilə baėlı hesabat verib. Layihə  laql ndiricisi qeyd edib ki, layihə müddətində 2-si K rd mirde və 2-si G y ayda olmaqla 4 təlim və 4 tarla təcrübəsi keçirilib. Təlim və tarla təcrübələrinə adı ekil n rayonların bələdiyyə torpaqları icar  il ri, fermer, pay torpaėı sahibləri c l olunub. T liml rd  onların bilik və bacarıqları artırılıb, torpaqdan istifadə zamanı eroziyaya, şoranlaşmaya,  irk nm y  v  torpaqların deqradasiyaya uėramasına qarşı aqrotexniki v  qoruyucu tədbirlər barədə geniş məlumat verilib.

Layihə müddətində bir sıra dövlət qurumlarında (Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC, Torpaq və X rit  ekm  Komitəsi) görüşlər keçirilərək mütəxəssislərlə fikir mübadiləsi aparıldığını deyən Q. Toğrul əlavə edib ki, torpaqların münbitliyinin qorunması istiqamətində büdcədən ayrılan vəsaitlərin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi aparılıb və buna müvafiq olaraq tövsiyələr hazırlanıb. Q. Toğrul onu da qeyd edib ki, layihə ş r iv sind  Göyçay rayonu Potu B l diyy si ərazisində qoruyucu meşə zolaėı salınıb.

Sonra **layihənin eksperti Vahid Məhərrəmov** “Azərbaycanda torpağın münbitliyinin qorunması (deqradasiya, eroziya, şoranlaşma,  irk nm y  qarşı mübarizə) sahəsində mövcud vəziyyət və çıxış yolları” mövzusunda təqdimat edib. T qdimatda ölkəmizdə torpaqların deradasiya, eroziyaya uėraması, şoranlaşma v  şorak tl şm  vəziyyəti barədə məlumat verib: Azərbaycanda torpaq ehtiyatlarının 3.470.823 hektarı eroziyaya uėrayıb, 565 511 hektar torpaq müxtəlif dərəcədə şorlaşmaya məruz qalıb. Ondan 152 898 ha zəif, 146 235 ha orta, 223 838 ha isə şiddətli şorlaşmış sahələrdir. Şorlaşmaya məruz qalan sahələr ümumilikdə 12,5 % təşkil edir”. Onun sözlərinə görə, 30 000 hektar torpaq isə faydalı qazıntılarının istismarı nəticəsində yararsız hala düşüb.

Ekspertin dediyinə görə, “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında  halinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı”nda nəzərdə tutulur ki, 209,1 min hektarda kollektor-dren şəbəkəsində tikinti və yenid nqurulmasına, 83 min hektar təkrar şorlaşmış sahələrin duzlardan əsaslı yuyulmasına, 62,8 min ha sahənin əsaslı hamarlanmasına, 94,3 min ha sahənin su təminatının artırılmasına ehtiyac var. 1 milyon 265

min 386 hektar suvarılan ərazilərdə (89,0%) isə meliorativ işlərin icrası tələb olunur .

V. Mərhəmətov daha sonra torpaqların münbitliyini qorunub saxlanması məqsədilə hazırladıkları tövsiyələri sənədləndirib:

Ayrı-ayrı dövlət strukturlarının fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq, idarəetməni təkmilləşdirmək məqsədilə Kordinasiya Şurasının və yaxud xüsusi Dövlət Komissiyasının yaradılması.

Deqradasiyaya məruz qalmış torpaqları tam müəyyən etmək, xəritəni hazırlamaq üçün onların inventarizasiyasının aparılması;

Deqradasiyaya məruz qalmış torpaqların mülkiyyət mənsəbiyyətini görən şəxslərə şübhəsizlik, tərkəlin öhdəliklərinin və görülməmiş işlərin müəyyən edilməsi;

Xırda təsərrüfatların könüllülük əsasında kooperasiyalarda və digər birliklərdə birləşməni təmin etmək məqsədilə marifləndirmə və stimullaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi;

Otlaq və tıbbi bitkilər altında olan torpaq sahələrinin səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədilə nəzarət sistemini gücləndirilməsi, öyrüş sahələrinin istifadə qaydalarının təkmilləşdirilməsi. Sahələrdə istifadə zamanı onun qayğısına qalan, yemləmə işləri aparan, tıbbi ot toxumlarının sənəfini təşkil edən sahibkarlara, icarədarlara üstünlük verilsin;

Torpaqların tərkibinin müəyyənəşdirilməsi, dəqiq analiz aparılması üçün regionlarda aqrokimyəvi xidmət laboratoriyalarının fəaliyyəti yaxşılaşdırmaq və muasir texniki avadanlıqlarla təhciz edilməsinə nail olmaq;

Eroziyaya məruz qalmış sahələrdə ağacların kəilməsi və yol kənarlarına qoryucu meşə zolaqlarını salınması məqsədilə Dövlət büdcəsindəki kiçik maliyyə qrantlarının ayrılması;

Qeyri-məsuldar mal-qaranın sayının azaldılması istiqamətində xüsusi proqram hazırlayıb həyata keçirmək, mal-qara sahiblərinə güzəştli kredit təklif etməklə nəxirənin tərkibinin yaxşılaşdırılmasına nail olmaq;

Meliorasiya tədbirlərinin aparılmasına ehtiyacı olan torpaq sahələrinin müəyyən edilməsi, onların xəritələrinin hazırlanması;

Suvarma və kollektor-drenaj şəbəkələrinin təmiri, bərpa, yenidənqurulması və tikintisi istiqamətində konkret olaraq Dövlət tərkəlinə layihə və proqramların qəbul edilməsi. Bu məqsədlə Dövlət büdcəsindəki maliyyə vəsaitinin ayrılması və şəffaflığı təmin etmək məqsədilə ictimai nəzarətin gücləndirilməsi;

Çirklənmiş və deqradasiyaya uğramış torpaqların rekultivasiyası layihələrinin həyata keçirilməsi məqsədilə konkret proqramın hazırlanması.

Torpaq və sudan istifadənin səmərəliliyini təmin etmək məqsədilə fermerlərə və torpaq istifadəçilərinə torpaq qoruyucu və suya qənaətdən muasir texnologiyaların tətbiqi olmasına imkan yaratmaq. Bu məqsədlə güzəştli kredit resurslarına çıxışı asanlaşdırmaq.

Daha sonra dövlət qurumlarının iştirakı ilə müzakirələr aparılıb. **Milli Məclisin Aqrar Siyasət Komitəsinin eksperti Zahid Abbasov**

İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzinə aktual bir problemi ictimailəşdirdiyinə görə minnətdarlığını bildirib. Onun sözlərinə görə, problemdən yeganə çıxış yolu fermerlərin kooperasiyalarda birləşməsidir: “Ancaq kooperativ yarıdanlara dövlət dəstəyi göstərilməsə, bunun da xeyri olmayacaq”.

Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin nümayəndəsi Qalib Xasayev, Tövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin əməkdaşları Sahib Ömərov və Divanxan Əhədov və aqrar sahə

 zr  müstəqil ekspert **Nizami Qarayev** İTM-in gördüyü iřl r  yüksək qiymət verərək, g r lm ř iřl r v  vəziyyətdən  ıxıř yolları barədə fikirlərini bildiriblər.

Tədbirdə iřtirak edən **Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndəsi Həmid Həbibov** fermerlərin maarifləndirici seminar v  treninql r  böyük ehtiyaclarının olduđunu vurđulayıb.

Tədbirin sonunda layihə  r v sində elan olunmuř jurnalist müsabiqəsinin n tc ləri elan olunub.

“**Bizim yol**” qəzetinin m kdařı **Vüsal R stmov** v  “**Gündəlik Teleqraf**” qəzetinin müxbiri **Sevil Hilalqızı**

fərqləndirici,

Emin N bili (“   nöqtə”), **Samir F ndiyev** (ww.mia.az), **Vasif Cəfərov** (“Ekspress”) v  **Vüsal Məmmədov** (www.ganca.az)

is həvəsləndirici mükafatlara layiq g r l bl r. Qalibl r  diplom və pul mükafatları təqdim olunub.